

НАПЯРЭДАДНІ святую мы амаль незаўважна для сябе «дзяжурна» зычым адзін аднаму шчасця-здараўя-поспеху. А вась маладыя жыхары Гомельшчыны нефармальна падышлі да задання паражаваць над пажаданнем сваёй краіне. Лепшыя іх працы, выкананыя ў самых розных жанрах, — ад эсэ да камп'ютарнага плаката — атрымалі высокую ацэнку на дзяржаўным узроўні. Па выніках раённых конкурсаў да ўдзелу ў абласным этапе было дапушчана каля 700 работ. У сшытках і на малюнках школьнікаў і студэнтаў — пажаданні Беларусі. Яны бачаць краіну зусім не тымі вачыма, што мы, дарослыя. Тым не менш, калі пачытаць іх роздумы над жыццём, высвятляецца, што будучыня Беларусі — у надзейных руках. Вось толькі некаторыя, самыя цікавыя, цытаты з твораў маладых.

Драгана Перыч, вучаніца 11 класа Акцябрскай сярэдняй школы Буда-Кашалёўскага раёна:

— Я нарадзілася ў Югаславіі ў 1993 годзе. Мой бацька адтуль родам, а маці — беларуска. Мая сям'я пераехала ў Беларусь на пастаяннае месца жыхарства. Я вучусь ў беларускай школе, вывучаю беларускую мову і гісторыю Беларусі. Лічу Беларусь сваёй Радзімай. Я планую сваю будучыню ў Беларусі. Трэба зрабіць усё магчымае, каб быць шчаслівым у сваёй краіне. А хто, калі не мы, моладзь, зробім Беларусь па-сапраўднаму моцнай і квітнеючай? Мне здаецца, у гэтым і заключаецца сутнасць грамадзянства, грамадзянства не толькі афіцыйнага, з уручэннем пашпарту, а сапраўднага — душой і сэрцам. Я зычу ўсім беларусам ганарыцца гісторыяй роднай краіны. У нас ёсць такія прыгожыя краявіды! Жадаю Беларусь шмат турыстаў з розных краін свету.

Тацяна Раманаўская, вучаніца 11 «А» класа г. Добруша:
— Да прыняцця Дэкларацыі аб незалежнасці БССР краіна ў складзе СССР не была сама-

стойным суб'ектам міжнародных адносін. Зараз маладая беларуская дзяржава актыўна імкнецца рэалізаваць свае нацыянальныя прыярытэты, перш за ўсё ў Еўропе. Беларусь упартая хоча заняць годнае месца сярод еўрапейскіх дзяржаў. Беларусь умее знаходзіць новых сяброў на міжнароднай арэне. Венесуэла, Сірыя, Бразілія, Кітай... Я ўпэўненая: што б ні здарылася, Беларусь выжыве.

Наталля Змушко, навучэнка 11 класа Гарбавіцкай сярэдняй школы Калінкавіцкага раёна:

— Мне хочацца, каб у нашай краіне больш увагі надалі перапрацоўцы адходаў другой сярэдняй школы, зменшылі колькасць сьравіны, звалачы на гарадах і вёсках. А галоўнае маё пажаданне краіне наступнае: знайсці ў будучыні экалагічна чыстае паліва. Каб нашы заводы менш забруджвалі навакольнае асяроддзе. Сёння чалавецтва павінна задумацца: што яно пакіне пасля сябе нашчадкам. Бо квітнеючая зямля можа паступова ператварыцца ў сметнік. Я не хачу, каб мая краіна стала такой. Калі мы задумаемся над усімі гэтымі пытаннямі, мы захаваем сабе здараўе і жыццё.

А здаровая нацыя зможа пабудаваць квітнеючую будучыню.

Лія Цыплянкова, навучэнка 11 класа, Гомель:

— У нас настаўніцкая сям'я. Нам, як нікому іншаму, зразумелая роля адукацыі. Я таксама маю намер атрымаць вышэйшую адукацыю. Праўда, у школу я не пайду. Я не хачу паўтарыць лёс сваіх блізкіх. Мне крыўдна за сваіх бацькоў: яны ўсё жыццё аддаюць школе, без выхадных і адпачынку. Зычу сваёй краіне годнай адукацыі. Мне прыемна, калі сябры бацькоў, якія прыязджаюць да нас з розных куткоў былога СССР, адзначаюць чысціню гарадоў, добрыя дарогі, дагледжаныя і засеяныя палі, якасць нашай прадукцыі. Мае цётка і дзядзька з рэспектабельнай Масквы плануюць, калі пойдучь на пенсію, вярнуцца на пастаяннае месца жыхарства ў Беларусь. Я іх разумею, таму што ўсё сваё жыццё я хачу працыці тут.

Марыя Пузанова, навучэнка 11 класа, Гомель:

— Ты можаш жыць у іншым горадзе, пасёлку ці вёсцы. Мож, ты малады, а можа, у сталым узросце. Магчыма, ты іншай нацыянальнасці і размаўляеш на іншай мове... Але я дакладна ўпэўненая, што табе падабаецца чыстае неба над галавой, яркае сонца, добрыя людзі і сапраўдная дружба. Нас з табай аб'ядноўвае светлае пачуццё любові да нашай краіны. Калі ты хочаш і наступнай раніцай убачыць блакітнае неба, давай пажадаем нашай краіне спакою. Я спадзяюся, што ты, як і я, любіш ісці па чыстых вуліцах, таму давай пажадаем нашай краіне прыгажосці. А яшчэ — любові. Кожны

чалавек павінен любіць людзей, прыроду, месца, дзе жыве — усё тое, з чым ён сутыкаецца кожны дзень. Бо для сапраўднай любові не павінна існаваць перашкод.

Ягор Галай, студэнт групы МВ-41 механічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта транспарту:

— У савецкіх пашпартах была графа «нацыянальнасць». Нават у класных журналах тых гадоў было запісана, якой нацыянальнасці пачуць. Да гэтага можна ставіцца па-рознаму, але мне здаецца, што ведаць, хто ты, вельмі важна для кожнага. Пра чалавека, які не шануе свае карані, не ганарыцца сваімі продкамі, кажучь: «Іван-бязродзіч». Ува мне змяшалася руская і беларуская кроў. Дзед-беларус шмат гадоў працаваў у Сібіры. Я з самага ранняга дзяцінства ведаю: «Я — беларус!»

Марына Барысавец, навучэнка 3 курса Калінкавіцкага ліцэя:

— Яшчэ некалькі гадоў таму я цяжка хварэла. Толькі сумныя думкі наведвалі мяне. Патрапіла на лячэнне ў Гомельскі рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр радыяцыйнай медыцыны. Там я зразумела: у нашай краіне здараюць людзей, асабліва дзяцей і моладзі, стаць на першым месцы.

Я зычу маёй краіне, любімай Беларусі, каб яе грамадзяне былі здаровыя і душой, і целам. Бо здаровы чалавек — шчаслівы чалавек, і краіну чакае шчаслівая будучыня. Я хачу, каб у Беларусі нарадзілася яшчэ больш дзяцей, якія, пасталеўшы, будуць праслаўляць Айчыну.

Сачыненні чытала Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Жыллё для чаргавікоў сёлета папаражэе не больш чым на 10—12 працэнтаў

Аб гэтым карэспандэнту «Звязды» паведаміў начальнік упраўлення жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Аляксандр ГОРВАЛЬ.

Згодна з зацверджанымі планами жыллёвай палітыкі міністэрства, у 2011 годзе кошт будаўніцтва жылля для грамадзян, што маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, будзе рэгулявацца дзяржавай і стрымлівацца ў межах змянення індэкса будаўніча-мантажных работ. Сёлета гэты індэкс вызначаны для будаўнічай галіны ў памеры плюс 10—12 працэнтаў.

Дарэчы, летась на працягу года жыллё для чаргавікоў даражэла запланаванымі невялікімі тэмпамі. Паводле вынікаў трэцяга квартала, сярэдні кошт квадратнага метра жылля, што будавалася з дзяржаўнага бюджэту, складае 1 млн 550 тысяч рублёў. Падстаў для больш істотнага даражэння жыллёвага «квадрата» для чаргавікоў у будаўнічай галіны пакуль няма. Аляксандр Горваль адзначаў, што спецыялістамі сёння разглядаецца магчымасць зрабіць яшчэ больш даступнымі ўмовы прадастаўлення льготных крэдытаў шматдзетным сям'ям.

Сяргей КУРКАЧ.

НА ПАЖАРЫ ЗАГІНУЛІ ДВА МАЛАДЫЯ МУЖЧЫНЫ

1 студзеня каля 5-й раніцы ў МНС паступіла паведамленне аб пажары ў прыватным жылым доме ў вёсцы Вялікае Міхайлава Шклоўскага раёна. З адной з дзвюх кватэр муж і жонка, пенсіянеры, эвакуяваліся самастойна. А вась у кватэры № 2 загінулі людзі, паведамілі ў Магілёўскім абласным упраўленні МНС.

Гэтая кватэра выкарыстоўваецца жыхаром Магілёва як лецішча, і гаспадар у час пажару знаходзіўся ў горадзе. А вась яго 22-гадоваў унук, які прыехаў святкаваць Новы год на вёску, загінуў на пажары разам сваім 29-гадовым знаёмым. Дзяўчына, якой 21 год, атрымала вялікія апёкі (80% цела) і шпіталізавана ў краіне цяжкім стане ў Шклоўскую раённую бальніцу. Прычыну пажару цяпер высвятляюць спецыялісты.

Ілона ІВАНОВА.

У гаражы пад Новы год

37-гадовы жыхар Жабінкі запрасіў у свой гараж знаёмую, і ўсё закончылася сумна і банальна. Каб было цяплей, завялі рухавік аўтамашыны. І задыхнуліся ад чаднага газу. Да Новага года заставаўся адзін дзень.

Сымон СВИСТУНОВІЧ.

МАЛЕНЬКІЯ НАВАГОДНІЯ РАДАСЦІ

Голас народа з Магілёўскай вобласці

«НЕ ЗАПРАШАЙЦЕ Ў ГАЛІВУД — У МЯНЕ НАВАГОДНІЯ ЁЛКІ!»

Уладзімір Ваакс, музыкант, начальнік аддзела культуры Клічаўскага райвыканкама:

— Для нашай сям'і 2010 год быў калі не пераломным, то вызначальным. Мая жонка Алена ўзначаліла дзіцячую школу мастацтваў у аграгарадку Арэхаўка, а я пайшоў кіраваць раённай культурай. Цяпер Алена жартуе: «Муж пайшоў жыць на працу». Ну, не зусім так, таму што ў Клічаўскім раёне я жыву і працую больш за 20 гадоў, людзей ведаю, і людзі ведаюць мяне.

Значная падзея здарылася ў 2010 годзе: наш самадзейны ансамбль «Жытніца» атрымаў званне заслужанага. Гэта вельмі важна, і «Жытніца» пакуль адзіны сельскі ансамбль у Магілёўскай вобласці з такім гучным званнем.

А цяпер, вядома ж, самы гарачы час для артыстаў. Як гэта гавораць: не запрашаіце ў Галівуд — у мяне навагоднія ёлкі. Правільна, Новы год — гэта радасць, і таму артысты заняты на святах ад каталікіх Каляд 25 снежня і да 19 студзеня, да самага Вадохрышча. Усе лепшыя творчыя сілы працуюць не дзеля грошай, а для людзей і іх цікавых зносін.

Хачу пажадаць усім людзям міру і баболей усмешак. Мне падаецца, што нават на негатыўны трэба рэагаваць усмешкай, і ў такім разе ўсё будзе добра.

«НАШЫ ДЗЕЦІ-ІНВАЛІДЫ ЎПЕРШЫНЮ АДПРАВІЛІСЯ Ў НАВАГОДНЯЕ ПАДАРОЖЖА»

Вячаслаў Клімовіч, дырэктар Веснаўскага дома-інтэрната для дзяцей-інвалідаў з асабліваціямі псіха-фізічнага развіцця, Глускі раён:

— Наша маленькая навагодняя радасць — гэта турыстычнае падарожжа ў Магілёў, якое арганізавала для дзяцей-інвалідаў прыватная фірма. Мы, вядома ж, і раней вывозілі дзяцей на экскурсіі, але толькі на аднадзённыя. А тут цэлыя тры дні, у якія ўмясцілася шмат забаў: навагодняе прадстаўленне, тэатр, заасад, конны манеж. У паездку адправіліся 8 чалавек. Пасля новага года фірма плануе запрасіць яшчэ адну групу ў Магілёў.

Увогуле ў нашым інтэрнаце жывуць 150 дзяцей, і, на жаль, далёка не ўсе яны з-за цяжкіх хвароб гатовыя да падарожжаў. Але абсалютна для ўсіх у нас адбылася свая вялікая навагодняя ёлка.

Пад Новы год мы ўзгадваем яшчэ адну сваю радасць — не маленькую, а вялікую. Паводле праграмы «Дзеці Беларусі» ў нас завяршылася рэканструкцыя лазнева-пралянага комплексу, дзе ёсць нават невялікі басейн для дзяцей. На гэта ўсё бюджэт выдаткаваў 1,4 мільярда рублёў. І мы вельмі задаволеныя.

Цяпер жывём новай марай. Некалькі гадоў таму ў адным з нашых будынкаў з'явілася жыллё для нашых старэйшых дзяцей: яны там жывуць самастойна ў пяці кватэрах па 2 чалавекі, з кухняй, утульна і камфортна. Але гэта толькі для хлопчыкаў. І цяпер мы марым аб падобным самастойным жыцці для старэйшых дзяўчынак.

(Заканчэнне. Пачатак у нумары за 31 снежня 2010 года.)

«ПОЎНЫ НАВАГОДНІ НАБОР: ЗАПЕЧАНАЕ ПАРАСЯ, АЛІЎЕ, МАНДАРЫНЫ І ШАМПАНСКАЕ»

Інга Шагава, былая гараджанка, а цяпер фермер ў вёсцы Сідаравічы Магілёўскага раёна:

— Ой, мая радасць — што мінулы год нарэшце закончыўся, таму што ў ім мела розныя страты. У апошні спякотны дзень улётку пагарэла нарыхтаванае сена, што прывяло да скарачэння статку. Але не хочацца ўсё гэта ўзгадваць напярэдадні свят, будзем чакаць ад новага года маленькіх і вялікіх радасцяў, прыемных нечаканасцяў.

У Быхаўскім раёне, дзе нам аддалі закінутую ферму, цяпер гадуем жывёлу: каля 80 свіней і 15 кароў. Працы шмат, але мы спраўляемся. На свята прыехалі дзеці: Новы год будзем сустракаць за сямейным сталом, на якім абавязкова будзе запечанае ў духоўцы парася, традыцыйнае аліўе, мандарыны і шампанскае. Поўны навагодні набор!

Безумоўна, чакаю ад новага 2011 года завяршэння паласы няўдач. Няхай шэрая змяніцца на белую, малочную. Мы спадзяёмся на падтрымку дзяржавы ў нашых фермерскіх клопатах. Калі б нам яшчэ трохі дапамогі — напрыклад, — добрымі крэдытамі, — у нас было б яшчэ лепш. У новым годзе зычу ўсім беларусам усяго найлепшага!

«РАДАСЦЬ, ШТО НАРОДНАЯ СЦЕЖКА Ў ЛЯСНУЮ НЕ ЗАРАСТАЕ»

Айцец Георгій Сакалоў, настояцель праваслаўнага храма Святых Пятра і Паўла ў вёсцы Лясная Слаўгарадскага раёна:

— Ведаецца, у дзяцінстве Новы год быў вялікім святам, калі збіралася ўся сям'я. Цяпер, калі шчыра, я праводжу яго даволі сціпла.

Пазалетам ніякіх грандыёзных падзей у нашых краях не здарылася, але ў мяне самага, вядома, ёсць свае маленькія радасці. Маёй маці Ніне Канстанцінаўне ўжо за 80 гадоў: яна хварэла, а я вельмі перажываў, ці ўмацуецца яе здараўе і самаадчуванне. Якраз летас яна пайшла на папраўку, стала зноў бадзёрай, ходзіць і ўпраўляецца па гаспадарцы. Для мяне гэта — вялікая радасць!

Што датычыцца нашага прыходу, то мне падаецца, што мясцовыя жыхары пацяплелі да царквы. Прыязджалі (і цяпер таксама прыязджаюць) цікаўныя людзі, каб паглядзець нашу царкву, узведзеную ў гонар перамогі Пятра I над шведамі і нядаўна адрастаўваную.

Шмат радасці прыносяць мне, як святару, хрышчэнні дзяцей і вячэрні. Летась у Лясной я павянчаў больш за дзсяць пар маладых, і больш за 70 хрэсьбінаў адбылося. Гэта, вядома ж, не ўсе мясцовыя людзі, але ўвага да Лясной радуе. Не зарастае да нас народная сцежка.

Я б пажадаў усім людзям у новым годзе быць больш уважлівымі адзін да аднаго. Выяўляць усё добрае, што ёсць у кожным з нас, у зносінах з людзьмі, блізкімі і чужымі. З Новым годам і надыходзячым святам Нарадзіння Хрыстова!

Запісала Ілона ІВАНОВА.

НЕАЖЫЦЦЁУЛЕНЫ ПРАЕКТ,

або Чаму Сталін не падпісаў дакумент аб стварэнні Беларускай арміі ў 1942 годзе?

Працягваем гутарку журналіста «Звязды» Паўла БЕРАСНЕВА з гісторыкам Уладзімірам ГУЛЕНКАМ.

(Працяг. Пачатак у нумарах за 23, 24 і 29 снежня.)

А немцы?

— Тут трэба глядзець на агульную сітуацыю ў Беларусі, якая складвалася і да вайны пад палякамі, і ў час вайны пад нямецкай акупацыяй. Скажу так: Масква вельмі раўніва і ўважліва сачыла за палітыкай нямецкіх акупантаў. Па-першае, тыя не распусцілі калгасы, гэтую зручную форму адабрання сельгаспрадукцыі — тут у Маскве з палёгкай уздыхнулі. Па-другое, сачылі за нацыянальнай палітыкай: што ж прапануюць немцы? На гэтым моманце спыніўся больш падрабязна. Калі прыйшла нямецкая армія, то мясцовую адміністрацыю на акупаваных тэрыторыях Беларусі пачалі фарміраваць з найбольш пакрыўджаных бальшавікамі — гэта з пачаткаў. А яны, у сваю чаргу, пачалі помсціць мясцоваму насельніцтву, у першую чаргу беларусам, за тое, што тыя ўзялі з рук савецкай улады зямлю, адабраную ў палякаў, абсталёванне, жывёлу і гэтак далей.

Аднак нямецкая армія пайшла далей, і немцы прызначылі грамадзянскую адміністрацыю — Вільгельма Кубэ. Ён, у сваю чаргу, пачаў шукаць за мяжой беларусаў — маўляў, хлопцы, раскажыце, што там і як. І знайшоў такую групу эмігрантаў-беларусаў у Празе і Германіі — Ермачэнку, Іваноўскага, Астроўскага і іншых. Яны аказалі на яго вялікі ўплыў, паказалі яму, што трэба беларускасць развіваць і гэтак далей. Кубэ прыслухаўся і пачаў з адміністрацыйных пасадаў здымаць палякаў, а ставіць замест іх беларусаў.

— **Але ж Кубэ далёка не добры дзядзька...**

— Правільна, ён перш за ўсё быў нацыстам і адстойваў інта-

рэсы Германіі, але не так прымітывуна і груба, як, скажам, у суседняй Украіне. Там Эрхы Кох сказаў: «Я прымушу мясцовых гарэлкай, махоркай і бізунном». І калі ва Украіне АУН-УПА зрабілі спробу абвясціць самастойную дзяржаву, то па асабістым загадзе Гітлера было пакарана

цовых, тым лягчэй іх абіраць.

Дарэчы, не ведаю, адкуль немцы панабіралі такіх кніжак, мабыць, з часоў Першай светнай вайны, але з іх яны думалі пра беларусаў як пра самых прымітывных, забітых, зацоканых людзей. Яны пісалі ва ўнутранай перапісцы, што на кіраўнічыя пасады тут проста няма каго прызначаць з беларусаў. А Кубэ на пасяджэннях казаў, што беларусы не такія простыя і прымітывныя. 29 чэрвеня 1942 года ён апублікаваў праект указа аб Корпусе беларускай самааховы. Штаб Корпуса беларускай самааховы павінен быў складацца з трох дывізіяў (у Мінску, Баранавічах, Вілейцы), а штаб — размяшчацца ў Мінску. 16 ліпеня быў дадзены ўжо канчатковы загад аб фарміраванні КБС, а каб стварыць бачнасць таго, што корпус знаходзіцца пад беларускім кіраўніцтвам, немцы на вышэйшых камандных пасадах дазволілі прызначаць беларусаў: Івана Ермачэнку, Іосіфа Гуцько, Франца Кушалю. Нават былі 1 ліпеня 1942 года адкрытыя курсы каманднага саставу КБС, дзе стала вучыцца 120 афіцэраў. Па сутнасці, гэта было амаль што вайсковае вучылішча, адкуль выйшлі беларускія афіцэры і ўнтар-афіцэры, якімі іх уяўлялі нацыяналісты. Добраахвотна і прымусова ў Корпус беларускай самааховы было мабілізавана каля 15 тысяч чалавек, аднак адной

смерцю 720 бандэраўцаў. Такім чынам немцы нажылі сабе яшчэ аднаго ворага ва Украіне: у ляска ваявала як савецкія партызаны, так і бандэраўцы. Кубэ ж быў хітрэйшы — навошта з беларусаў рабіць ворагаў, калі іх можна было эксплуатаваць. Хочаце бела-чырвона-белы сцяг — калі ласка; хочаце адкрыць цэрквы — калі ласка; тэатр, школы — калі ласка. Але мэта ўсё роўна была ў фашыстаў адна — максімальная эксплуатацыя, больш камфортная для немцаў, чым ва Украіне: чым менш супраціў мяс-

цовой, тым лягчэй іх абіраць.

Дарэчы, не ведаю, адкуль немцы панабіралі такіх кніжак, мабыць, з часоў Першай светнай вайны, але з іх яны думалі пра беларусаў як пра самых прымітывных, забітых, зацоканых людзей. Яны пісалі ва ўнутранай перапісцы, што на кіраўнічыя пасады тут проста няма каго прызначаць з беларусаў. А Кубэ на пасяджэннях казаў, што беларусы не такія простыя і прымітывныя. 29 чэрвеня 1942 года ён апублікаваў праект указа аб Корпусе беларускай самааховы. Штаб Корпуса беларускай самааховы павінен быў складацца з трох дывізіяў (у Мінску, Баранавічах, Вілейцы), а штаб — размяшчацца ў Мінску. 16 ліпеня быў дадзены ўжо канчатковы загад аб фарміраванні КБС, а каб стварыць бачнасць таго, што корпус знаходзіцца пад беларускім кіраўніцтвам, немцы на вышэйшых камандных пасадах дазволілі прызначаць беларусаў: Івана Ермачэнку, Іосіфа Гуцько, Франца Кушалю. Нават былі 1 ліпеня 1942 года адкрытыя курсы каманднага саставу КБС, дзе стала вучыцца 120 афіцэраў. Па сутнасці, гэта было амаль што вайсковае вучылішча, адкуль выйшлі беларускія афіцэры і ўнтар-афіцэры, якімі іх уяўлялі нацыяналісты. Добраахвотна і прымусова ў Корпус беларускай самааховы было мабілізавана каля 15 тысяч чалавек, аднак адной смерцю 720 бандэраўцаў. Такім чынам немцы нажылі сабе яшчэ аднаго ворага ва Украіне: у ляска ваявала як савецкія партызаны, так і бандэраўцы. Кубэ ж быў хітрэйшы — навошта з беларусаў рабіць ворагаў, калі іх можна было эксплуатаваць. Хочаце бела-чырвона-белы сцяг — калі ласка; хочаце адкрыць цэрквы — калі ласка; тэатр, школы — калі ласка. Але мэта ўсё роўна была ў фашыстаў адна — максімальная эксплуатацыя, больш камфортная для немцаў, чым ва Украіне: чым менш супраціў мяс-

(Працяг тэмы — у наступным нумары.)